

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 6.

V Ljubljani, 15. marcija 1876.

Tečaj XVI.

Pedagogika.

Katoličanje poznamo le jedno zveličavno cerkev, tako nam je tudi pedagogika le jedna prava, namreč kerščanska, ki prihaja iz nauka katoliške cerkve. Kerščanski pedagogiki je nasproti nekerščanska; ali poganška ali modroslovna. Posameznega razločka tukaj ne bodemo iskali, niti ga naštevali, a bistveni razloček je v nauku od izvirnega greha, in strogo tako, kakor ga uči katoliški verozakon: natorne moči so opešale, a prosta volja je ostala, volja je k hudemu nagnjena, a človek se lahko hudemu ustavlja, človek je bil rešen večnega pogubljenja, a milost Božja tudi vedno podpira njegovo svobodno delavnost. — Pedagogi pred Kristom večinoma niso vedeli, da je hudo človeku prirojeno, umoslovska (racionalistična) pedagogika še sedaj taji to prirojeno zlo. Ako nekateri pedagogi, ki v teoriji oporekajo cerkvi, v djanji pa vendar mladino cerkveni verdevajo, nam to zopet jasno priča, da je zastoj vsako prizadevanje, ako se hoče kerščanska etika, pa tudi vednostna pedagogika osloboditi cerkvenih nauk. Nauk od izvirnega greha ne vpliva samo na rabo pokoril, marveč tukaj gre tudi za pripomočke k zveličanju, da! o vsem namenu človekovem, ker le tačas, ako poznamo prvotni stan človekov, ako vemo, kaj je po grehu postal, in kaj zopet lahko postane, pa tudi ima biti, bodemo poznali smoter vsega odgojevanja. Ako gre tedaj zato, da določimo, v čem se razločuje kerščanska pedagogika od nekerščanske, in od take, ki ne poudarja kerščanstva, pridemo do teh le prednost pri kerščanski pedagogiki.

1. Ona pozna svoj nalog, ki je v tem, da vodi človeka nazaj do njegove prvotne svetosti in pravičnosti. Ako si prizadeva nekerščanska pedagogika, da se v človeku prikaže misel (ideja) človečanstva, hoče pa

kerščanska pedagogika misel o Bogu zopet vresničiti, in človeka povzdigniti, da se poverne k Očetu in k življenju v Bogu. Kdor ne veruje na Božje razodenje, si tudi ne more misliti, kakšen bi mogel biti človek v svojem prvotnem stanu, ne more imeti idejo o človečanstvu, ker po človeku, ko je v zmote zabredel, se ne da posneti taka idealna misel. Vse človeško dejanje in nehanje bi bilo potem polno nasprotovanja brez konca in kraja, a nikjer rešenja; v svetovni zgodovini bi se odgajal le svetovni duh. Le cerkev je ohranila pravo zavest, kar je prav in kar ni prav, kar je dobro in kar je hudo; kjer so pa modrijani, bodisi še tako spretni miselci stavili meje dobremu in hudemu, tam je bilo nasprotovanje in poslednjič smešnjava.

2. Le cerkev ima v odgojo potrebna sredstva. Ako hoče odgoja človeka usposobiti, da bode iz proste volje po svoji ideji pravično živel, mora o človeku pravi t. j. kerščanski nazor imeti, in ako je njen nazor tak, nima potem drugih sredstev, da človeka tija pripelje, da je pravi človek, kakor jih ima cerkev. Pravi človek je le tist, ki je v pravem razmerji do Boga, ki spozna resnico, čigar serce je polno ljubezni do Boga in ki spoznano resnico spolnuje s prosto voljo. Ako je to pravi namen odgoji, je jasno samo ob sebi, da se to le doseže s cerkvenimi pripomočki. Pripomočki so pred vsem le-ti:

a) Poduk v cerkvenem verozakonu in v nravni, posebno pa poduk, da kristijan ni le poklican za nebesa, marveč tudi v to, da nebeško kraljestvo silo terpi, in le silni je zadobe, a da kristijan vse zamore v tem, ki ga krepča. A zarad tega se časno nima zanemarjati in nad nebesi ne smemo zemlje pozabiti, kakor da bi bili ljudje za nebeško kraljestvo najspretnejši, naj bolj okorni za časno, marveč zemsko ljubimo le toliko, da nas ne odvrča od našega nadzemskega poklica; in v sv. pismu je naravnost delo zapovedano: „Kdor ne dela, naj ne jé“, in dalje, „kdor je kradel, naj ne krade več, marveč naj dela in s svojimi „rokami dela dobro, da bo mogel podeliti temu, ki ima pomankanje“.

b) Sveti zakramenti. Sv. zakramenti ne podele le milosti, ampak nakladajo tudi dolžnosti temu, kdor jih sprejme in tirjajo, da se človek skerbno pripravi. — Le mislimo na sv. kerst in na sv. pokoro. Po jedni strani pripravljanje, po drugi strani pa prizadevanje, spolnovati sprejete dolžnosti, to dvoje je nejvažnejše pri odgoji otrok, berzdá pa tudi odraščene. Kaj pa, kdor terga, kar je skupaj, in ko je raztergal, to še pretresuje, najde zlo tam, kjer cerkev napeljuje k milosti. Kdor namreč spoved ima za kakšno posamezno unanjo dejanje, ki deli odpuščenje grehov, ta bo spoved kar precej obsodil. Kdor jo pa ima, kakor tudi cerkev uči, za izraz spokornega serca, kateri spremlja kes in prošnja za usmiljenje in se kaže v tem, da se človek poniža samega sebe, svojo voljo zataji, da za greh zadostuje in svoje življenje poboljša, no,

ta ne bode dvomil nad odpuščenjem grehov, kaj bi sicer človek še mogel storiti, da se mu greh odpusti! To velja sploh od vseh zakramentov.

(Dalje prih.)

Učitelj Ljudomil v nadaljevalni šoli.

V.

Prosta toplota.

Ljud. Minul je sv. Gregor, in ta je, kakor pravijo, prvi pomladanski dan. Kolike spremembe v tem kratkem času! Pred 14 dnevi je še debel sneg pokrival gore in doline, sedaj že vidimo tu pri nas kopno zemljo, po solnčnatih bregovih se je prikazal beli zvonček, ki hoče pozvoniti, da bodo tudi druge cvetlice pokazale svoje glavice. Vire in vrelce napaja snežnica; veselo šumljajo in ženejo svoje valčke proti potoku. Po gozdih in logih so se oglasili krilati pevci, ki so po zimi tužno omolknili; berstje po drevji se že napenja in poveršje zemlje bode kmalo dobilo ves drugačen obraz.

Učen. Le prepočasi se vse to godi. Dolgo že imamo južno vreme, vendar pa se povsod noče sneg stajati, kako lepo bi bilo, če bi v malo dneh zginil, da bi potem hitro zeleneti začelo.

Ljud. Povedal sem vam že, da sneg za tajanje veliko toplote potrebuje, zato se le počasi topi posebno ondi, kjer ga je veliko nakupičnega. Pa tudi to je neizrekljivo modro vravnal neskončno dobrotljivi stvarnik; kajti, če bi se sneg in led začetkom pomladanskega časa hitro, v malo dneh stajal, kakor si vi želite, bi naj strašnejši in nevarnejši povodnji neizrekljivo veliko škodo naredile. Že letos so po naglem tajanju snega nekatere reke tako močno narasle, da so stopile čez svoje bregove in so, kakor se bere po časnikih, posebno v nekterih mestih ljudi spravile v velik strah, pa so tudi res že veliko škode napravile. Vidite to raj, da ni vse dobro, kar si vi želite. Pa vernimo se k zvezani toploti.

Učen. Obljubili ste nam zadnjič, da nam bote povedali nekaj izgledov o zvezani toploti.

Ljud. Precej vam pokažem tak izgled. Glejte tukaj imam svinčeno kroglo, zavijem jo v popir, da se prav tesno na kroglo prileže, primem jo s klešami, deržal jo bom nekoliko časa nad gorečo svečo, — glejte krogla je v popirju se raztopila, popir pa se ni vžgal. Kdo mi more to razložiti, zakaj se popir ni vnel, ko se je svinec vendar raztopil?

Učen. Tega pa že izmed nas nobeden ne bo vedel.

Ljud. Popir več toplote potrebuje, da se vžge kakor svinec, da se topi, in vso toploto, katero popir od plamena prejema, oddaja topečemu se svinču.

Učen. Kako pa je to, da cigani živo oglje denejo na ruto, pa se ruta vendar ne prežge?

Ljud. To tudi jaz lahko storim. Glejte tukaj na zadnjo stran ure nategnem ruto, zdaj položim živo oglje na ta kraj, in ruta se ne prežge. Ruta je tukaj le prevodnik, vso toploto, katero od oglja prejema, odda merzli kovini na uri. Ravno tako nit ne bo zgorela, če jo ovijem okoli jajčne lupine, dokler tudi lupina ne bo goreti začela.

Učen. Žitnikov študent je pa, ko je prišel na počitnice, v popirji nad lučjo jajce mehko skuhal, kako pa je to?

Ljud. Ako naredite posodico iz popirja, v njo vlijete vode, in jo držite nad lučjo, bo voda v posodi zavrela, popir pa se ne bo prežgal, ker popir veliko več toplote potrebuje, da zgori, kakor pa voda da vré, in popir vso toploto, katero od plamena dobiva, prevodi do vode; toraj ni nič čudnega, da se jajce v vreli vodi skuha a popir ne prežge.

Učen. Zakaj pa se svinec pri sveči raztopi, železo pa ne?

Ljud. Zato ker vsako truplo za raztopitev potrebuje natanko odločeno mero toplote, železo je potrebuje veliko več, namreč najmanj 1800° R., kakor pa svinec, ki se topi že pri 267° R. Plamen pri goreči sveči pa nima toliko toplote, kolikor je železo za raztopitev potrebuje. Vsaka kovina ima svoje tališče: srebro 800° R., baker 840° R., cin 288° R. Imamo tudi zmes cinka, svinca in bismuta, ki se že v vreli vodi raztopi, namreč pri 75° R. Ker ta zmes tudi kmali toploto izgubi, se je glumačji poslužijo, kadar se štulijo, kakor da bi v raztopljeni svinec pomakali roko. V to zmes se gola roka sme pomočiti brez škode, tudi se sme v nji hoditi z bosimi nogami, posebno če se poprej roke in noge namažejo z mazilom že omenjenim.

Učen. Včasih je bilo po zimi prav hudo mraz, ko je pa začel sneg iti, je pa precej odjenjalo, kako je to? po mojih mislih bi moralo tačas še bolj merzlo biti.

Ljud. Kadar se terdno telo v kapljivo spremeni, takrat povžije ali zveže veliko toplote, kaj pa se mora zgoditi s to toploto, kadar se kapljivo telo zopet v terdno spremeni?

Učen. Toploto mora oddati.

Ljud. Tako je! Kadar se stopljeno telo zopet sterdi, izgubi vso toploto, katero je pri topljenji vezalo. Glejte, v zraku se kapljiva voda spremeni v sneg, t. j. v terdno telo, oprosti toraj veliko toplote, katero je poprej vezala, in ta oproštena toplota stori, da mraz odjenja. Če bi zdaj še hudo zmerzovalo, bi vam to tudi tukaj v šoli lahko pokazal, za letos pa je že prepozno. Če namreč v prav hudem mrazu postavimo v posodi vodo na prosto, na prav mirni kraj, da se voda čisto nič ne giblje (da se tudi na poveršji zrak ne giblje, se vlije nekoliko olja na njo) in postavimo notri toplomer, bomo vidili, da se je voda do 8° R. pod ničlo

ohladila, pa vendar ni zmernila. Če potem posodo potresemo, da se voda zaziblje, se je bo nagloma nekoliko spremenilo v led, na toplomeru pa zapazimo, da je živo srebro se vzdignilo do 0° R. Zakaj je v posodi tolikanj gorkeje postalo?

Učen. Zato, ker je kapljiva voda imela toplote zvezane, ko pa se je sterdila, je ta toplota prosta, in v toplomeru se vzdigne živo srebro.

Ljud. Če zmerzla jabelka, ali zmerzli krompir denete v merzlo vodo, bote vidili, da se bo otajal, voda pa bo zmerznila, da bo zunaj z ledeno skorjico prevlečena. Zakaj?

Učen. Ker voda mora, če je tudi merzla ko led, vendar še toplote oddati, da zmerzne; in ta toplota, ki je oproščena, kadar voda zmerzne, otaja jabelka ali pa krompir.

Ljud. Dobro! Tudi če v steklenici zmerzlo vino postavimo v prav merzlo vodo, vidimo, da se vino otaja, steklenica pa je zunaj z ledeno skorjo prevlečena. Vino namreč veliko več mraza potrebuje, da zmerzne, kakor voda, toraj pri tajanji vodi veliko toplote odtegne. Iz dozdaj navedenih izgledov vidite, kadar terdno telo preide v kapljivo, sprejme v se neko množino toplote in jo zveže, kadar pa nasprotno iz kapljivega postane terdno, oddaja spet svojo zvezano toploto.

O t e c

Marko Pohlin.

IV.

To so gledali Kranjci, kedar se je prikazala bila Pohlinova „Kra yn ska Grammatika“. Eni so jo hvalili ter se ž njo ponašali; eni pa so jo grajali in se je sramovali. Očitno je svojo sodbo o njej prvi spregovoril učenik Matija Čep (Mathias Chöp Sprachlehrer) na Dunaju ter je na posebnem listu do pisatelja še tisto leto 26. vinotoka dal natisniti. Malo let še le je, kar so jeli sploh nekoliko bolje čislati jezike, pravi Dunajski jezičnik, in nemščina se je povzdignila k toliki lepoti in čistoti. O kranjščini se tega pač nihče ni nadejal. Vi pa ste storili, česar poprej še nobeden ni; delo vaše je dobro in kolikor mogoče pravilno. Palmica in častni venec sta torej vaša. Jaz bi si storiti kaj takega ne bil derznil, nikar že kaj boljšega. Vendar dovolite, da povém očitno svoje misli o gramatiki vaši, „ohne ein scharfflichtiger Schrift-richter, noch ein niederträchtiger Spötter zu heissen.“ —

Najprej mi ni všeč, kar pravite v predgovoru, da kranjski jezik je ilirski, in malo potem, da ilirščine hči je kranjščina! Brez sile se ne more terditi, kar pišete o Dunajskem predmestji „Wieden — Videm“ in ondodni kerčmi, ktera ima še dan danes v svojim znamenji „die Kohl-

krainze,“ ne pa „die Goldkrainze“. Ravno tako ne veljá razlagovanje imena „Buh“. Koliko več bi koristili, da bi bili nemščino pisali nekoliko bolje! Morda tudi, ko bi razlaga na eni strani bila nemška, na eni kranjska. Nekatere besede so mnogim celó nerazumljive, sim ter tje neresnične. Marsikaj bi bili smeli opustiti itd. Sicer pa ne zamerite, in nikar se ne dajte ostrašiti. Le pogumno naprej! Vaša gramatika se na Dunaju kaj rada (mit Entzücken) bere. Le skoraj na dan s popolnim slovarjem, prej kot z biblijo, da se ne vkrade vanjo kaj pomot. Ne bodi vam žal, da se trudite iz ljubezni do domovine, v povzdigo njenega jezika. Deželi bote koristili, sebi pa pridobili čast in slavo, k čemur vam kaj rad srečo voščim.

Nato pride l. 1783 pater Markova „Kraynska Grammatika“ popravljena drugič na svetlo v malo čednejši obliki, z geslom iz sv. Avguština (De Civ. Dei 19, 7) o različni besedi, češ, človek rajši biva s psom svojim kot s človekom tujim, s katerim si — enaka po naravi, različna po jeziku — dopovedovati ne moreta tega, kar čutita. — Ta gramatika je zdaj drugič in popravljena prišla na dan, otec Marko pripoveduje v kratkem predgovoru, ker je prva bila pošlá in so le tolikanj po njej popraševali, in jaz sem brez pomišljevanja to, kar sem v prvi še učenec v svojem maternem jeziku pregrešil, prezerl ali kakor si bodi premalo prav povedal, sedaj kot bolje izurjen in izkušen učenik popravil in brez prikrivanja priobčil drugim, da se hitreje in lože naučijo jezika. Nikakor v sramoto, v čast si štejem očitno popravljati sam sebe na splošnjo korist. Vsaj prva poskušnja nobena ni brez pomanjkljivosti; vaja delo doveršuje. Prijatli in znanci vidite, ktere reči sem zboljšal, kterih pa pre narediti nisem mogel. — V še krajši vpeljavi hvalo daje slovnici sami, češ, da njena veda je prava v podlago vsem drugim v vseh jezikih po pesnikovi hvalnici:

Frustra Doctores sine me coluere sorores.

Gramatiko prvo je ločil Marko Pohlin v tri dele, drugo pa že v pet, in ti so: I. Berôzhnoft (Rechtsprechung, Orthöpie); II. Savyanje teh besedy (Tonmeffung, Prosodie); III. Besedna fazhëtnoft (Wortforschung, Etymologie); IV. Skupskladanje teh besedy (Wortfügung, Syntaxis); in V. Dobropisnoft (Rechtſchreibung, Orthographie).

V I. delu pripoveduje o nekdanjih čerkah ilirskih, in vé, da Metud se pravi Strahóta, Ciril pa Zharha; da tega abeceda je Chyruleza, sv. Hieronima Stridonskega pa Glagolza (t. j. die berufene ö. der Gelehrten Schrift), in da je v Vatikanski knjižnici, kakor spričuje Cikarella v življenji Siksta V., pod enim stebrom brati: Shent Hierolym sokup slavenskeh zherk; pod enim pa: Shent Chyrull sokup drugeh slavenskeh zherk. — Čerke so mu samoglasnèki in skup-

glasnèki, lôčne in nalôčne in po posebej zaznamjanih določuje se pomen. Tako razločuje na pr. é, è, ê (ftrešhèza Dâchel- oder Kâppelakcent), ě (Schwanzel o. Cedil); ó, ò, ô, o; i, y; v, w; s, sh (s, š) in f, fh (z, ž), vendar malo dosledno, in po teh čerkah se lahko spozná pisava Marčova. — Imenska beseda je ali lastna ali množna, samasvoja (Hauptwort) ali perstavna (Beywort). — V prestavnosti I. so mu sklanjala 1. Ta Krayl, 2. Fant, 3. Rog-ú-ova; v II. 1. Krayliza, 2. Perpovift, 3. Klóp; v III. 1. Serze, 2. Snamène. — Perstavna beseda: Brumn-a-u ima v drugi stopnji — pergliahavnèk — Brumnejshe — v vseh treh spolih. — Številске besede so poglobitne (jefar, tisuzh, tiseç), zaporedne (rajmno ftu, jefar, tisuzhe, tifhezhn), rezdejlivne in množitne. — Časna beseda loči čas „prizhn, pretezhène, prihodn“. — V prekladnosti I. služi mu spregalo: Sękam — Bom sękan; v II. 1. Stâvem — Hvâlêm, 2. Bêrem — Potrebûjem; in v III. Dejlim — Stojim. — Deležnik mu je beseda posredna (Mittelwort), predlog spredna, prislov polegbeseda, medmet v' mejs postavljena, veznik skupzvezliva. Na te osmere besedne razpole mora paziti, kdor hoče prav govoriti in pisariti, sicer porekó vedno o kranjskih pisateljih: »Per Aufonii fines fine lege vagantur« — da vsak ima svoje pravopisje in svojo slovnico, in da se, kakor njih očaki, s kterimi se tolikanj ponašajo, terdovratno nočejo ravnati po nobenih slovničnih in dobropisnih pravilih, marveč le po svoji lastni šegi in termi! Tudi je kaj dolgočasna in neprava pot, jezika učiti se po rabi, navadi ali izreki ljudski.

V pristavku razlaguje potem besede „koreninske, odrasene in skupftaknéne“ po končnicah in njihovih pomenih. Vmes našteva imena, ki se celoma ali deloma ločijo po spolu na pr.: Oče, mâtè; syn, hčy; brat, sêstra; pubèç, punca, mladenc, deklíč; stric, tetta; nęcnc, nemškuta; mèrjasc, svina; petelin, kokuš; dędc, baba itd. — Na koncu III. dela ima iz prvega svojega predgovora ponatisnjeno razlaganje besede „Buh“; tolikanj pomenljivo se mu je zdelo. — V dopropisnosti prav živo ponavlja, da se pisatelj ne sme ravnati po ljudstvu in ne po nekdanjih pisalcih, temuč po pravilih, ktere vse na tanko določujejo. Brez teh se ne more prav pisati, kar dokazuje po reku (Mat. 16, 26.) iz nekterih kranjskih pisarjev, ter opominja: »Aber! waren den diese Schriftsteller keine geftudirten, keine gelehrten Leute? Sie waren vielleicht wackere Theologen, wackere Philosophen, nur Grammatiker, nur Orthographen waren sie einmal nicht. Wer hat also aus allen obangezogenen recht? Keiner: nur die Regeln allein: welche ich ohngeacht so vieler Unrichtigkeiten doch aus eben diesen, und andern kraynerifch. Authoren, wie die Grammatik, und Ortographie geftudiret, und erlernet habe: dafs erwehnter Text grammatikalortographifch also foll geschrieben seyn: Kaj pomaga zhlovęku, aku be us voln svejt dobil, na svoji dushi pak be shkodo terpel? So schreibe ich, und kann mich für jeden Buchstaben rechtfertigen... Oder follte man für die Kraukauer eine, und für die Tyrnauer wieder eine andere befondere Grammatik, und

Ortographie nieder schreiben, weil, obfchon ſie kaum einen Büchſenſchufs von einander in der Vorſtadt von Laybach wohnen, eine befondere Ausſprache und Mundart haben? Iſt nicht da die Grammatik nothwendig: die Lehrmeiſterinn recht zu reden und zu ſchreiben?« —

Naznanivši vire, iz katerih naj zajema dobropisnost (Derivation, Analogie, Anomalie, Orthöpie itd.), kaže več beſedi, ktere različnega pomena ſe ſkoro enako izrekujejo, vendar naj ſe v piſavi po laſtnih čerkah dobro razločujejo na pr. dejli die Theile, dejly er theilet; gafim ich wade, gasim ich löfche; gôdèrna bâba gôdèrnâ brummet; jé er ift, jê er ifst; kraj End, Ranft, kray Staat, Land; pëta die fünfte, pëta die Ferfe, pejta gefungen, pejdta geht ihr 2; pyli getruncken, wyli gefchlagen, bili geweſen, pili feile du; svët heilig, svejt die Welt, svjet ein Rath, svit Tagesanbruch, ſvyt itd. — O preponah kaže „ſnamene tëga perkrajſhanja, te lozhitve; dolgè potéfaj Komma, potéfaj is ſgôrno piko Strichpunkt, kluge ali sèrpi Einfchließungszeichen, ſnamene tëga odſtavka Paragraph, tega noterupeluvânja Anführungszeichen, ſa kaj ſpremiſleti Gedankenſtrich, zhérknya ali wëliſh Anmerkungszeichen.

V ſpevorečnosti mu je peſmëſka mira Reimmaafs, ſtih, rajſha, raja Reim, Verfe; odſeknoft Apokoppe, ſviſhatnoft Hyperbole, ſmajſhatnoft Miofe itd. „Natur, Genie, und Uibung machen auch in Krayn den geſchickteſten Poeten, was ſonſt Mühe, und Kopfbrechen nicht zuwegenbringen“. Naposled ima imena nekterih malikov itd., ktere ſe nahajajo v peſniſtvu, „Katonôv Navk od zhloveshkega ſaderſhanja“ ſpet po nemſki in ſlovenſki, „Isokratov Govor k' Demonikusu, od dolfhnuft“ po ſlovenſki, Plinijev liſt do Pavlina po nemſki, in nekteſe navadne pogovore v treh jezikih, kakor v I. Grammatiki Kraynſki l. 1768. —

Spominske slike iz svetovne razstave l. 1873.

Načertuje Jos. Levičnik, učenik.

(Dalje.)

Motto: „Človek ſe uči
Dokler živi.“

Narodſka priſlovice.

Ozrimo ſe danes, dragi duſevni ſpremljevavec moj! v Švedſko ſolo. „Zakaj od Avſtrije prec tako dalječ gor v merzlo Švedijo? Nimamo li bližaj bolj ſloveče Nemſke deržave, ki ſe gotovo v razſtavi ni puſtila oſramotiti od pritlične Švedſke?“ bi vtegnil marsikdo začudjeno reči. —

Kar je reſnica, oſtane vedno reſnica, in reči moram: Po moji nemerodajni razſodbi ſtala je Švedija v oziru ſolſtva v ſprednjih verſtah in naj bližej naſe Avſtrije. Poverſhni moj popis naj to kolikor, toliko dokaže.

Ako povem, da ſe je Švedſka ſola predſtavljala obiskovalcom kot

lesena sgrada, celo brez redno izpeljanega nadstropja, naj nihče ne bo prenel z razsodbo: „To, in pa nič!“ Šega severnih krajev je baje taka; — v drugem pa je kazala vsa stavba tako v zunanjem, kakor po znotranjem toliko ličnost in znažnost, — vsa znotranja oprava in učni pripomočki toliko popolnost, da je vsak pravico- in resnicoljubni človek naravnost pripoznati moral: národ, ki postavlja odgoji svoje mladine take šole, in jih vé s takimi učili preskerbeti, zasluži popolno spoštovanje; — kajti on mora biti zelo omikan. Pristopimo bližaj, in oglejmo si bolj natančno naš predmet! Že zvonaj pred vežnimi vrati, nad katerimi je bila vravnana navlašč strešica, da otroci o slabem vremenu že na suhem morajo dežnike skup zravnati, priredjena je bila tudi naredba za snaženje obutale. Veža je bila prav za prav že predjizba; v stene njene vdelane so bile kljukice, vsaka zaznamovana s svojo številko, kamor otroci obešajo svoja zgornja oblačila. Stalo je v tej predjizbi tudi čvetero šolskih stolov ali pruk na ogled, o katerih zarad njihove posebnosti moram kaj bolj natančnega povedati. Vsaka pruka vravnana je bila le za enega učenca. Pri dveh sta bila sedeža po mehanični naredbi tako vravnana, da se vzdigneta sama od sebe navpično kvišku, ako učenec vstane. Vsled tega se v stolu stoječ lahko popolnoma prosto premikuje in pregiblje, ako pa se hoče usesti, mora si sedež z roko zopet vravnati in prirediti. Že ta mehanika sama po sebi nekako učence sili, da morajo v stolih mirno sedeti. Naslonilo (zadnja stran) je bilo vse nekoliko na znotraj izokroženo. Sprednja stran (nekaki berilnjak = Pult) imela je predal, kateri je zgornja, nekoliko proti učencu nagnjena polica (Deckbrett), popolno zapirala, in sicer tako, da kadar hoče učenec kaj noter vložiti ali vun vzeti, taisto enako pokrovu pri skrinjicah vzdigne in zopet zapre. Poleg tega pa je bila verhna polica (Deckbrett) tudi še tako vravnana, da se je zamogla vsa za kakih 5—6 centimetrov proti učencu primakniti, in če se je to zgodilo, pokazal se je na zadnji strani skriven plitev predalček za tintnik in pisalno orodje. Male, nezdatne razlike izvzemši, bile ste si ti pruki enaki. — Pri tretji pruki je bil sedež priredjen tako, da se je dal po lesenem pod sedežem vravnanim vertilu prizdigniti (povikšati) ali pa znižati, kar je po mojem mnenju tudi prav dobra misel, ker se stol vsled tega lahko v hipu pripraven stori za večje ali pa za manjše učence. — Pri četerti pruki so bile zopet tla (Bankboden) tako vravnane, da so se zamogle po mehanični napravi na sprednji strani nekoliko prizdigniti in na višej nakloniti, ali pa zopet navzdol spustiti, katero reguliranje dobro služi zlasti pri pisanji in branji. —

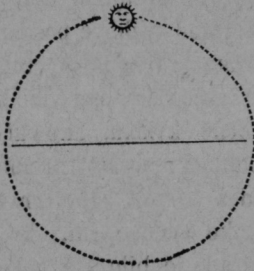
Po poveršnem popisu teh klopi potrudimo se zdaj dalje. Iz predjizbe k desni peljal je vhod v učiteljevo stanovanje. Zakaj je bilo ono obiskovalcem razstave zaperto, ne vem. Da bi bilo ono brez potrebnega pohišja (Zimmereinrichtung), o tem z ozirom na popolnost pri vseh osta-

lih stvarah prav zelo dvomim. Pač pak sem jaz za se sodil, da je noter berž ko ne stanoval varuh šolski, ki je morda ljubil — pokoj; — v razstavi ga pa ves božji dan ni bilo. Na vsaki način pa bi bili vsaj taki radovedneži, kakor je bila moja malenkost, radi vidili, kakošna je sobina oprava naših sobratov na daljnem severu. —

Preden se podamo v duhu v šolsko sobo, ozrimo se še na pripravo, kjer si zamorejo otroci osnažiti po umivanju roke ali obraz, ako bi kaj tacega ravno treba bilo, in zdaj stopimo naprej! (Dalje prih.)

Nazorni nauk.

Poldne.

Solnce je stopalo više in više na nebnem obloku. Sedaj stoji v sredi, in je tedaj stopilo najviše. Polovica dneva — poldne je.

Pol dne (v kakšnem pomenu) je tedaj minulo, solnce sije najtopleje (naj bolj pripeka), senca je najkrajša. — Naše ure bijejo dvanaajst; zvon iz visocega stolpa opominja verne, da o polovici dneva pozdravljajo nebeško kraljico z angelovim češčenjem, a Bogu se zahvalijo za pomoč dopoldne in jo prosijo za

delo popoldne. Delavci nekoliko ponehajo, vsa družina se zbere okoli pogernjene mize.

Preserčna hvala starišem, pa tudi: »Vseh oči, čakajo na Tebe, o Gospod, in Ti nasitiš vse, kar živi. Ti velevaš travi da rase živini v kermo, a žitu ljudem v korist, da kruh iz zemlje raste«. Tudi danes nam daješ, česar potrebujemo v življenje. Tedaj hvalite Boga, ker on je dobitljiv, in njegovo usmiljenje je od vekomaj do vekomaj.

Molitev pred jedjo in po jedi. („Slov. nemški Abecednik“ str. 89.)

Ali je pri Vas še tista navada, da se pred jedjo in po jedi moli, so vprašali radovedneži poštenega lončarja, ki je v kerčmi pred jedjo molil? Kaj še, odgovori mož, imam doma dva prasca, a tista dva pred jedjo ne molita. (Glej 2. Lesebuch str. 70 „Das Tischgebet“.)

Otrok pri obedu.

Kadar govorimo s človekom, ki ga spoštujemo, mu gledamo v obraz in ne stikujemo po kotih. Spoštovanje do tujega nam ukazuje paziti na njegove besede. Kdor drugače ravna, je odljuden; Bogu smo še večje spoštovanje dolžni kakor ljudem, tedaj je nespodobno, ako otrok pri molitvi pripravlja svoje mizno pripravo, ali gleda okoli sebe.

Naša dolžnost je, da smo Bogu hvaležni za jed, najboljša zahvala pa je, da jo zmerno uživamo. Dober okus zapelje človeka, da več je, kakor je ravno potreba. Nezmernež pa škoduje sam sebi, Bog nam je dal jed in pijačo, da

nas redi, pokrepča in razveseljuje, tedaj, da nam koristi. Nezmeren pa obrača jed zoper voljo Božjo — je nehvaležen. — Kako pa ti, dete moje?

Sed' mo za mizo in jejmo!

S pametjo božje dari.

Serce hvaležno imejmo

Stvarniku, ki nas živi.

Povsod se moramo lepo obnašati, tako tudi pri jedi. Vljudni otroci ne upirajo komolcev v mizo, ne razlivajo jedil, pri jedi niso prvi pa tudi zadnji ne, ne jedo pogoltno in niso preglasni, marveč poslušajo, kaj starji ljudje govoré, posebno pa si v jedeh ne zbirajo.

Žbirljiva Metka je o poldne djala: »ričet ni dober,« in je žlico odložila. Popoldne je šla na polje krompir pobirat, a zvečer je bila ista jed izverstna in prav okusna. - (Glej I. berilo str. 39; ber. vaja 41 in tudi drugod.)

Večer.

Solnce je že stopilo iz svoje visočine, nagnilo se je, približuje se kraju našega obzorja. Glejte, sedaj je že na robu, kar hoče zatiniti.

Solnce je zveršilo svoje vsakdanje opravilo, zemljo je razsvetljevalo in ogrevalo, travo iz tal klicalo, cveticami čašice odpiralo in jih krasno barvalo. V njegovih toplih žarkih so se igrale mušice in drobne živalice, žival brez števila se v njegovem svitu živ-

ljenja veseli.

In kako prijetni in ljubeznjivi so nam bili topli solnčni žarki! Bolnik je lezel iz postelje, da pozabi svojih bolečin; popotnika je vodilo in mu svetilo; kmetu je žito in travo pozorilo, a vinogradniku pa sladko grozdje skuhalo. Kjer koli se je pokazalo, povsod je vse oživel in oveselilo — krasno in dobrotljivo solnce. Ali pa bomo mar stvar hvalili, stvarnika pa pozabili?

Kdo daje solncu svetlo sijati?
Kdo ukaže zvezdam milo igrati?
Kdo je olepšal jasno nebo?
Zemljo pogernil, kdo je tako?

Vse to je vstvaril Bog ljubeznjivi,
On mili oče dobrotljivi,
On našo dušo k sebi bo vzel,
Ko bode v grobu truplo pepel.

Kakor preljubi prijatelj, tako se poslavlja solnce od nas. Še enkrat nas pogleda, in potem se nam skriva.

Za góre visoke se skriva,
Še malo ozira se zdaj,
Kak' v senci dolina počiva
Že s hladom odeva se gaj!

Zopet se oglasi zvon iz visocega stolpa in po hribu in planu se glasi: »Češčena si Marija«. Trudni delavci se vračajo s polja in pa-

stir žene nasiteno čedo domu. — Iz dimnikov se pokadi, in skerbne gospodinje pripravljajo večerjo pridnim delavcem. — Okoli mize se še enkrat zbere družina in po večerji skupaj odmolijo večerno molitev in potem gredo k počitku.

Kaj so oče Miklavž svoje otroke zvečer vprašali? (Glej 2. berilo str. 27, ber. vaja 19.)

Po solnčnem zahodu preneha veter, komaj se pozna še sapica, le drevje nekoliko pošepeče, večerna zarja se spremeni v temo, zrak in zemlja se razhladi, ko se solnce skrije, cvetice zaprejo svoje čašice, tiči omolknejo in se poskrijejo po gnezdih, a netopiri in sove se zbude, in zveri zapuščajo svoje berloge. Na nebu pa se prikažejo prijazne zvezde in mila luna.

Večerna molitev.

Zadnjič danes strune zadonite
Proti nebu hvalni glas nesite
Njemu, ki prižiga luč višavam
Njemu, ki pošilja mir nižavam,

Z mrakom se mi bliža mirno spanje
Mile naj sladijo mi ga sanje,
V rajskem svetu duh senaj sprehaja,
Dokler jutra svit me ne omaja.

Dan za dnevom urno se pomiče,
Vsak večer resen glas nam kliče,
Da rumeno solnce kdaj se skrije,
Ali zjutraj več nam ne posije.

Torej strune žalostno donite
Proti nebu hvalni glas nosite
Njemu, ki pošilja mir v nižave
Njemu, ki nas vabi na višave.

U me k.

Šolarska knjižnica.

IV.

18. **Krištofa Šmida sto malih pripovedek za mladost. Poslovenil Ivan Tomšič, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani. (Z nekaterimi podobami.) V Ljubljani, 1872. V založbi in na prodaj pri Janezu Giontini-ju, bukvarji. Cena trdo vezanim 40 kr.**

O tej knjižici nam ni treba mnogo govoriti, ker vsak učitelj toliko vé, da je bil ranjki Krištof Šmid jeden najboljših pisateljev za nemško mladino. Njegovi literarni izdelki so razširjeni malo ne po vsem svetu. On je bil poseben prijatelj otrok, zatorej je pa tudi znal pisati tako, da se je prikupil ne samo mladini, nego tudi odraščanim ljudem, ki njegove vsestransko poučne knjige ne dadó poprej iz rok, dokler jih ne prečitajo. V naš mili slovenski jezik je užé več njegovih knjižic preloženih, o katerih bomo pozneje izpregovorili. Danes omenjamo in prav živo priporočamo vsem šolarskim knjižnicam zgoraj omenjenih sto malih pripovedek v Tomšičevjéi prestavi. Užé samo imé s t o pripovedek kaže, da ima knjižica mnogo lepega v sebi. S t o knjižico bode vsak

učitelj otrokom mnogo veselja napravil. Povestice so kratke, zeló mične in póučne za našo mladino. Cena je tudi nizka, ako vzamemo še 11 lepih podob v prevdarek, ki zaljšajo knjižico. Zatoraj naj se vsak učitelj podviza, da si je preskerbi za šolarsko knjižnico.

19. **Prirodoslovje v podobah. Slovenskej mladini v poduk in zabavo posvetil Ivan Tomšić, učitelj na c. k. vadnici v Ljubljani. 1869. V založbi in na prodaj pri Janezu Giontini-tu, bukvarji. Cena trdo vezanej knjigi 1 gl. 20 kr.**

Ta knjiga je prav za prav atlas, obsegajoč 14 tabelj z lepimi porbarvanimi podobami domačih in divjih dojk, ujednih ptic, ptic pevk, domače perotnine, dvoživk, rib, metuljev, žužkov ali zažek, rakov, polžev, črvov in pajkov, sadja, koristnih in strupenih rastlin, rudnin in okamenin. — Nekatero teh podob, posebno ptiči in metulji, so tako lepo narisani, kakor bi imel človek žive pred seboj. Spredaj je pridjan popis vseh zgoraj omenjenih prirodopisnih podob iz živalstva, rastlinstva in rudninstva. Ta prirodopisni atlas je zeló pripraven tudi za názorni nauk v šoli, ako ga pa učitelj tudi na dom otrokom izposodi, toliko bolj stori, ker s tem še mnogo večkoristnega doseže. Mi želimo, da bi je ne bilo nobene šolarske knjižnice, ki bi ne imela te lepe knjige.

20. **Čas je zlato. Podučna povest za mladost. Spisal F. Hofman. V Ljubljani, 1864. Trdo vezane veljajo 50 kr. Dobé se pri bukvarju Giontini-ju.**

Užé naslov kaže, da je knjiga pisana za mladino in da jej je obseg tak, da jo sme učitelj z dobro vestjo otrokom v roke dati. Torej bi bilo odveč, ako bi o tej knjigi obširneje govorili.

Dalje priporočamo tudi z dobro vestjo, da se v šolarsko knjižnico sprejmeti naslednji dve knjižici:

21. **Erazem Predjamski. Povest iz petnajstega stoletja. S podobo. Tretji natis. Spisal Fr. Malavašič. V Ljubljani, 1869. Založil in prodaja Jan. Giontini. Cena 10 kr.**

Tu imamo samo toliko omeniti, naj bi založniki slovenskih knjig pri vsakem novem izdanji dali knjigo kakemu spretnemu pisatelju v popravek. Naš slovenski jezik se vedno pili in čisti peg, zatorej se je od 1869. leta užé marsikaj izpremenilo v našem jeziku in na to je treba ozir jemati.

22. **Repóštev,*) duh v kerkonoških gorah. Pravljica, kakor jo je po nemško spisal J. K. A. Musäus. Drugi natis. V Ljubljani, 1868. Založil in prodaja Jan. Giontini. Cena 16 kr.**

Pri tej knjižici stoji zgoraj rečeno; drugače popolnoma primerna tudi za našo slovensko mladino.

*) Čudna prestava iz „Rübezahl,“ in to speljano od besede „Rubensdal“.

Dopisi in novice.

Iz Bele krajine 1. marcija 1876. (Občni zbor Črnomeljskega učitelj. društva.) Navzočih je bilo deset učiteljev, gđč. učiteljica iz Metlike i podporni ud, za šolo vneti g. A. Pavlin. Na dnevnem redu je bilo: 1. Predavanje iz prirodoslovja i zgodovine. 2. Volitev vsega odbora. 3. Posamezni nasveti. G. predsednik Stanonik pozdravi zbrane tovariše, omeni ovire, ki so se mu stavile, da ni mogel tako za društvo delati, kakor je bila njegova želja i omeni, kako važna je šola za državo itd., ter da je šola podlaga omiki i napredku. — Predavanje se je moralo za danes opustiti, ker je bilo slabo vreme in so udje pozno došli. — Pri volitvi so bili izvoljeni ti g. g.: Rupnik, predsednik; Jeršinovc, blagajnik in podpredsednik; Šetina, tajnik; Kočevvar in Schiller, odbornika.

Med posameznimi nasveti je bilo: nekatere spremembe društvenih pravil. Na zdravje!

— *Iz seje c. k. dežel. šolskega sveta za Kranjsko v Ljubljani 3. februarija 1876.* — Seja se je začela s tem, da je perovodja prebral razrešene vloge. — Poročilo dež. nadzornika dr. Vrčko-ta o nadzorovanji srednjih šol v Ljubljani se je vzelo na znanje in predložilo slav. ministerstvu za uk in bogočastje. — Krajno izključenje realnega učenca se je poterdilo. — Namestovalnemu podučevanju učitelja Martina Cilenška v Rehnovem zavodu se ni opreklo. — Gojenec na učiteljišču se je izključil in dvema drugema se je vzela državna štipendija. — Prošnja krajnega šolskega sveta, da se pomožnemu učitelju poviša nagrada, se je rešila. — Zapisnik o konferenciji, ki ga je predložilo gimn. ravnateljstvo v Kočevji, se je vzel na znanje, a prošnja, da bi tudi poletu v Kočevji ob 2, a ne ob 3 šolo začenjali, se ni vslušala. — Prošnja za denarno pripomoč se je razrešila.

— *Iz seje c. k. dež. šol. sveta dne 17. febr. 1876.* — Iz opravnega protokola so se brale vloge od zadnje seje razrešene, kar se je vzelo priterjevaje na znanje. — Krajno izključenje gimn. učenca iz Ljublj. se je odobrilo. — Poročilo ljublj. učiteljišča, da se napravi telovadno orodje, se je predložilo slav. ministerstvu, ko se prosi, da bi se potrebni denar odkazal. — Slav. ministerstvu so se imenovali oni učitelji, kateri so si šolskega leta 1875 dejanjske vsluge o kmetijskem poduku pridobili, in nasvetovale so se jim nagrade. — Pomožnemu učitelju Antonu Bernardu v Zaspem se je dosedanja nagrada zvišala. — Odobrilo se je, da podučuje v Koroški Beli farni administrator Anton Masterl dotlej, dokler je služba učitelja spraznjena in okrajnemu šolskemu svetu v Radovljici se je ukazalo, da nasvetuje primerno nagrado. — Prošnja zasebnega učitelja, da sme mesca aprila 1876 k učit. izpitu priti, se je predložila priporočevaje slav. ministerstvu. — O priliki izpovedanja ravnateljstva ljublj. učiteljišča zastran izpeljave določeb §. §. 32 in 48 osnovnega štatuta dne 26. maja 1874, se v tej reči na dalje ne bode ukazovalo. — Odobrilo se je, da namestuje na ljudski šoli v Mirni kaplan Matej Vovk učitelja za čas izpraznjene službe in okraj. šl. svetu v Rudolfovem se je ukazalo, da stavi predlog zastran nagrade. — Učenec ljublj. učiteljišča se je oprostil šolnine začenshi od začetka šolsk. leta. — Protest p. i. o. o. frančiškanov, ki so učitelji na deški ljudski šoli v Kamniku, da jim je c. k. nadzornik o priliki, ko se je volil zastopovalec učiteljstva v okrajni šolski svet, odvzel pravico glasovanja, se je zavergel, ker frančiškani po sedanjih, pravno veljavnih postavnih določbah, niso taki pomožni učitelji, da bi imeli volitveno pravico. — O priliki, ko je okrajni šolski svet

za okolico ljubljansko poročal, da učitelja A. O. iz D. dolže, da je Franciško Velkaverh na telesu težko poškodoval, se je ukazalo okraj. šolskemu svetu, da naj prične zoper njega disciplinarno preiskavo, ne glede na sodnijske preiskave v tej stvari, naj ga, ako se obistini, da je Fr. V. težko poškodoval, učiteljstva odstavi, in naj zastran podučevanja v Dobrovi potrebno ukrene. — Prošnja začasne učiteljice, da se ji pregleda poplačevanje državne štipendije, ko misli izstopiti od učilništva, se je slav. ministerstvu priporočevaje predložila. — Predlog pomnoženega kraj. šl. sveta v Blagovici za zvišanje učiteljske plače od 400 na 500 gl. se je poslala deželnemu odboru, da tudi on priterdi. — Prošnja za nagrado se je rešila.

— Njih Vzvišenost gospd minister za uk in bogočastje je z odlokom 19. januarija l. 1876 št. 21032 v smislu §. 2. ukaza zarad ubožnih bukev dne 4. marcija 1871 št. 13656 c. k. deželnemu šolskemu svetu naznanil, da so ubožne bukve za Kranjsko, katere dá dunajsko založništvo šolskih bukev za šolsko leto 1875/6 vredne 1422 gl.

Od tega zneska spade po razmeri potrebe in števila vsolanih otrok na

šolski okraj: v Kočevji	145 gl.	7 kr.
» » v Logatcu	99 »	54 »
» » v Černomlju	92 »	43 »
» » v mestu Ljublj.		
privzemši vadnico	66 »	83 »
» » v okol. Ljublj.	136 »	51 »
» » v Litiji	81 »	10 »
» » v Kerškem	156 »	42 »
» » v Kranji	135 »	9 »
» » v Kamniku	127 »	93 »
» » v Rudolfovem	136 »	51 »
» » v Postojni	153 »	57 »
» » v Radovljici	91 »	— »

skupaj 1422 gl. — kr.

To se javno naznanja s pristavkom, da c. k. okr. šolski sveti za šolsko leto 1875/6 v smislu §. 5. omenjenega ukaza zarad ubožnih bukev lahko prosijo do navedenega zneska solskih bukev. To pa se mora zgoditi do 20. aprila t. l. na deželni šolski svet.

V Ljubljani, 21. februarija 1876.

— *Deželni odbor je v seji 19. februarija* sklep krajnega šolskega sveta v Mokronogu zarad vpeljanja nemškega jezika v tamošnjo ljudsko šolo deželnemu šolskemu svetu vrnil v pojasnilo okoliščin, katere ta sklep opravičujejo.

— *Na vinorejski šoli pri Mariboru* je bila 15. febr. javna 4. skušnja. Navzoči so bili dež. odbornik Scholz, ravnatelj Schediwy in nekoliko gostov. Najprvle je gojence izpraševal učitelj g. Jakše iz predmetov o novi meri in vagi; potem v spisju v **nemškem** jeziku. Adjunkt g. Mell je izpraševal iz poljedelstva, živinoreje, kemije; g. ravnatelj Göthe pa iz sadje- in vinoreje. Kletar g. Kec je podučeval v risanju s srečnim uspehom. Sedem gojencev bilo je nadarjenih.

»Gosp.◀

— *Gospodarsko šolo v Ptujju* vzdržuje poseben odbor vrlih učiteljev iz mesta in iz njegove okolice. Lani je bilo za poduk namenjenih 100 učencev, ki so se do 15. aprila vadili v kopoliranju dreves. Od ptujске podružnice štajarske kmetijske družbe dobil je odbor $\frac{1}{4}$ grajskega ograda za mestom. Ta

kos zemljišča se je lani lepo poravnal in rigolal in v lepo drevesnico spremenil. Že sedaj šteje 2000 požlahtnjenih drevesc in 2500 divjakov, potem 950 dvanajsetletnih drevesc in 2800 divjih kostanjev, vse skupaj 8250 dreves v vrednosti 325 gl. Vrli učitelji in podporniki so res vse hvale vredni. »Gosp.«

— *Matični odbor* je imel 16. febr. sejo, v kateri so bile nove volitve upravnikov. Izvoljeni so bili: za predsednika gsp. dr. Jan. Bleiweis, — za predsednikovega namestnika: gospoda P. Kozler in prof. Pleteršnik, — za blagajnika gsp. I. Vilhar, — za preglednika društvenih računov g. dr. Zupanec, za knjižarja gsp. prof. Vavrū, — za ključarja gsp. Fr. Souvan in gsp. dr. Sterbenec — za tajnika pa po odpovedi gsp. prof. Tuška, gsp. A. Praprotnik.

— *Učiteljem pevcem*. V malih dneh izidejo národne pesni, katere je uglasbil moj rojak in prijatelj g. Josip Kocijančič, univerzni študent v Gradcu. — Obsegal boje prvi zvezek 33 domačih čveteroglasno postavljenih. — Zvezek stane 1 gl. — Učitelji pevci in prijatelji národnega petja se vljudno prošjo, ka si v obilnem številu naroče omenjeni zvezek pri spodaj podpisanemu, ter tako delajo »sebi in národu na čast«.

V Mozirji (Prassberg) na Slov. Štajarju.

Anton Leban-Mozirski, učit.

— Na učiteljšču v Kopru so dobili: V I. slov. razredu po 100 gl., 1 pa 150, pa še 1 — 160 gl. V II. slov. zazr. 2 po 140 gl. in ostali po 130 gl. V III. slov. razr. 3 po 100 gl. drugi po 150 gl. V IV. slov. raz. vsi po 150 gl. Dve sto gold. nima nobeden slov. kandidat. Za hrano in stanovanje plačujejo najmanj po 18 gl. — Zato pa zdihujejo Slovenci po Gorici, kjer so cenejše pa tudi varnejše živeli.

— *Vdovsko učiteljsko društvo* je imelo odborovo sejo 2. t. m. Navzočnih je bilo s predsednikom 7 odbornikov. O prošnji J. T., bivšega učitelja v Dolini, se je sklenilo dati gospodu učitelju enkrat za vselej 60 gl. podpornine, ker pa sedaj vsak praktičen učitelj službo, akoravno provizorno, vendar še lahko dobi, je odbor opomnil g. prosivca na §. 5. lit. c. dr. pr. Dalje se je naročilo tajniku, naj opomni dolžnike pismeno na vplačevanje ostale letnine glede na §. 10. dr. pr. — Razgovor je bil tudi o preuredbi društvenih pravil oziroma §. §. 7 in 11; kar pride na versto pri prihodnjem občnem zboru.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Štajarskem. V Ljutomeru služba podučiteljice s 560 gl. (420 gl.) l. p. Prošnje kraj. šl. svetu do 1. aprila t. l.

Na Kranjskem. V Škofji Loki služba učit. z l. p. 400 gl. Prošnje kraj. šl. svetu do 25. marcija t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Štajarskem. Gna. Franja Ekl, dosihmal podučiteljica, je sedaj učiteljica v Ljutomeru.

Na Kranjskem. Gsp. Anton Šinkovec, učitelj v pokoji že od l. 1865, je umerl 8. t. m. v Kostanjevici na Dolenjskem. — V Šiški na svojem domu je umerl 9. t. m. gsp. Fr. Medič, poslednjič nekaj časa podučitelj na Verhniki. N. -v m. p. !

Litnica vred. Gdu. J. R. v Pr. — Prejeli 2 gl., 1 od Vas. in 1 od Vaše šole. — Šolsko blago je pripravljeno. — Pošljite ponj k Virantu.